

3. Bikfalvi Károly m. tnr. előadást tart a szeszes italok, borszéki víz, fekete kávé, dohány, konyhasó és timsó hatásáról az emésztésre. Az előadást jelen füzetünk hozza.

Az előadás kapcsán vita fejlődik ki, melyben részt vesznek Nagy József tr. megyei tisztí főorvos, Salamon József tr., Belky János tnr. és Bókai Árpád tnr.

Az 1885. évi január havi orvosi szakülés jegyzőkönyve.

1. Köblös Lajos tr. egyet. tanársegéd betegmutatással kapcsolatban értekezik „a mellkasi szervek sérüléseiről“ sebészeti szempontból, s elősorolja és részletesen ismerteti mindazon ide vágó eseteket, melyek az utolsó években a helybeli sebészeti klinikán általa észleltettek.

2. Engel Gábor m. tnr. a terhesség 5-dik havából való hólyagos üszögöt (mola hydatitosa) mutat be, mely 32 éves nő 9-ik terhességéből származik. Az üszög kiküszöbölését 8 hétig folyton tartó kistökű vérzés előzte meg, melynek daczára a méh a terhesség idejének megfelelőleg nagyobbodott. Az üszögöt képező nagyobb hólyagok egész mogyoró-mekkoraságúak. Gyermekegy lefolyása rendes volt.

3. Berenczei Kováts Sándor tr. törvényszéki orvostani tanársegéd közli észleleteit „nemely újabb alkaloid nevezetesen strychnin kiválasztó módszerről.“ Előadását ezen füzet közli.

4. Genersich Antal tnr. kórboneztani készítményeket mutat be. A kórisme következő: „Elsődleges, az epeutakból kiindult eszmós májrák, a nagy mellvezeték rákos bedugulása és kitömeszelése tápanyirkkal; a jobb tüdőútér, tüdővisszerek és hörgágak átjárhatatlansága, légtelen jobb tüdő és rákos mellhártyalob a jobb oldalon; rákesomók a szivburkon, vértelen dugulások a lépben és elhalt góczok a vesében. A tüdőútérben egy negyedik billentyű.“

A beteget, kítől a készítmények származnak, előadó életben is észleltette, s kórtörténetéből a következőket közölheti:

L. M. erőteljes 52 éves férfi 1883. szept.-ben a jobb lapocz alatt a 8–10-dik borda táján nyomó fájdalmat érzett, gyors mozgásnál, lépcsőkön járásnál lihegett. A fájdalom bõrizgatók alkalmazására enyhült, de a nehezebb légzés megmaradt, s jó étvágya daczára gyengült. Vizsgálatnál semmi eltérés nem volt kimutatható. 1884. februárban éjnek idején asthmaticus rohamtól lepetett meg, kinos erõltetett köhögéssel nyakot s vért köpött, s rendetlenül félbenhagyó lázt kapott; ekkor már jobb oldalt alól hátul tompulat találtatott, de dörzszőrej és hörgi légzés nélkül; a szivverés néha rendetlen arhythmicus volt, hangjai tiszták. A vérköpés néhány nap alatt, a láz három hétre megsziunt, a beteg megint munkája után látott, de a nyomási érzés, a száraz, gyakran igen erőszakos köhögés megmaradt, a soványodás, gyengülés fokozódott. Időnként erősebb bordaközi neuralgiák lepték meg, a lázas rohamok többször ismétlődtek, gyakran csekély vért köpött, s a tompulat lassanként magasabbra és mellfelé is elterjedett, mi mellett a jobb mellkas éppen nem tágult,

kerülete csak olyan volt, mint a balé. A kinos köhögéssel kivetett sűrű tapadás köpet néha szürkés-feketés, máskor barnás, többnyire szürkés-sárgás volt, de ekkor is górosó alatt rendszerint piros vértestecsek találtak és többféle micrococcus és bacillus (nyáktokkal körülfoglalt diplococcus kettessel és négyes csoportokban; apróbb, hossz, tojásdad, gentianával halványabb kékre festhető micrococcus is, elszórtan zoogloeciában; hosszú, gyengén hajlott, vagy egyenes, egyes vagy tekeresekbe rendezett spórás fonalak), gümös bacillus sohasem volt benne. Tej-diaeta daczára folytonosan soványodott, étvágya romlott, s bár az később condurango-főzet használata mellett javult, a beteg szemlátomást pusztult.

Juliusban a bal kules feletti árokban mogyorónyi mirigy tünt fel, mely azóta észrevétlenül, de folytonosan nőtt és a szomszédos duzzadó mirigyekkel nagyobb keményded csomóvá forrt össze, mely azonban sem fájdalmat, sem más kellemetlenséget nem okozott. Augusztus vége felé a bokák alatt időnként vizenyő jelentkezett.

Szeptember elején beteget felkeléskor guttaütésszerű roham érte, összeesett, de azonnal magához tért, rövid ideig értelmetlenül és hibásan beszélt, néhány óra alatt azonban a jelenségek nyom nélkül eltűntek.

Október elején az ágyban egy másik guttaütésszerű roham érte, mely elmezavarral és szólási képtelenséggel és a jobb testoldal-fél hűdésével járt; néhány nap alatt úgy a beszéd-zavar, mint hűdés teljesen eltűnt, teljes eszméletét visszanyerte ugyan, de igen gyenge volt, úgy, hogy ezentúl ágyban maradt. Időnként tévengett. Különösen ezen időtől fogva étvágya igen jó lett, úgy szólva bulimiává fokozódott, de amellet még szembetűnőbben fogyott, s a vizenyő az alsó végtagokon már a csombig terjedett, néha egyik kéz és alkar, máskor az arc is kissé pöffedt. A has is nagyobb lett, főleg az epigastriumban, s ekkor a máj a bordák szélén túlterjedett és gyorsan nagyobbodott; novemberben a köldökig leérő kemény és kissé érzékeny máj felületén, a gyomortájban két kidomborodás vált érezhetővé.

Időközben a jobboldali tumpulat lassankint elől-hátul majdnem a tüdőcsücsig terjedett, alól semmi légzés sem hallatszott, feljebb, de még mindig a teljes tumpulat területén gyenge sejtes légzés volt, s a mellkas sajátságos küllemet mutatott, a mennyiben felső része szűkebb volt, mint a bal, így például a bimbó magasságában 42 cm., míg baloldalt 44.5 cm., ellenben alá felé tágabb volt a szerfelett megnagyobbodott máj miatt. Szabad hasíri folyadék nem volt kimutatható és az utolsó időben a bőrvizenyő is csekélyebb lett, részben talán a miatt, mert beteg nehezen nyelte a folyadékokat.

A fájdalomtól gyötrött álmatlanság s nehéz légzés miatt is kimerült betegnél december 3-án tüdővizenyő lépett fel az addig ép bal tüdőben és 15 óra alatt életének véget vetett.

Icterus sohasem észleltetett nála, a vizellet ugyan többnyire telt sárgás-barnás volt, de sem epe festenyt, sem fejrnyét, sem czukrot nem tartalmazott.

A bonczolat eredménye a következő:

A szerfelett megnagyobbodott (32 cm. széles, 23, illetőleg 15 cm. magas és 9, illetőleg 7 cm. vastag) máj a köldökig leér, s benne számos diónyi és

ököllyi, látszólag élesen elhatárolt, velős fejr csomó van, melyeknek besüpedt közép része sárgás-fehér átlátszatlan (zsiros) pettyeket s foltokat mutat. Görcsö alatt e csomók szélső részeiben igen élesen határolt kanyargos hámmeneteket és alveolust látni, nagy magvu, szegletes, vagy gömbölyű, sok helyt összeolvadó, néhol óriás sejtre emlékeztető hámmal kitöltve. A rostos gerendázat néhol gömbsejtekkel bővelkedő kötszövetből áll, melyben részint még teljesen ép, részint laposra és hosszúkasan összenyomott, vagy elsorvadt, sokszor festenyzett májsejteket látni. A májkapu nyirkmirigyei, valamint a közel fekvő hashártyamögötti nyirkmirigyek diónyira megnagyobbodva, rákosan beszűrődvék és a cysterna chylit körül fogják. Ez, valamint a nagy mellvezeték tetemesen kitágult, faluk megvastagodott, s tejszerű folyadékot tartalmaznak. A ductus thoracicus felső vége és kanyargos ágai vajszerű, sűrű chylusszal duzzadásig ki vannak töltve és a bal kulcsesont alatti visszerbe nyíló torkolata puha fejr ráknövedékkel benőtt, mely a visszer-billentyű alatt, mint apró gomba a véredénybe nyomul. A bal kulcsesont feletti nyirkmirigyek, diónyira megnagyobbodva és összeforrva, együtt libatozás nagyságú, a kulcsesonthoz rögzített csomót alkotnak, melybe a mellvezeték vége is be volt tetetve.

A hátsó gátorbeli, de főleg a jobboldali hörgmirigyek is tetemesen megnagyobbodtak, velősek, s utóbbiak egymással összeforrva, tömör, güesös csomót alkotnak, mely a jobb tüdőgyököt körül fogja. A jobb hörg alsó és középső főága átjárhatlanságig összenyomott, míg a felső főág, legalább a tüdő kivétele után, még egy hatos cathetert elfogad. A jobb tüdőüttér a tüdőgyökhöz odafortt, belfelületén egyenetlen, ránczos, különösen az elágazás felé, felső ágában, ezenfelül még egy kölesnyi fehér dudorka mutatkozik redős behártyáján, s az alsó ágban egy lencsényi és két zabszemnyi velős fehér gomba nőtt be, s részint ezek miatt, főleg pedig a külső nyomás következtében tetemesen szűkült, a felső ágba csak egy hármás, az alsóba csak egy kettős bougie vezethető be. A jobb tüdővisszerek egészen átjárhatlanok, ránczosan összetöpörödött eredésüket régi rostonyaczfát vonja be. A páratlan visszer odarögzített, de teljesen átjárható; a lehágó visszer szabad. A jobb bolygideg a rákos csomóba rögzített s rajta keresztül halad, alantabbi részében azonban eléggé ép, fehér küllemű. A jobb tüdő összeesett, ránczos, nagyobb részt izomtápatatú, légtelen, mérsékeltén savósan beszűrődött, felső lebenye kevésbé mintegy felényire lohadt, szakadékonny és szennyes-sziürkés zavaros nedvvel bőven beszűrődött, szintén vérszegény és teljesen légtelen.

A tüdő metszlapján a hörgágak egészen összelapultak, s a véredények is felette szűkek, de mégis folyékony vért tartalmaznak. A mellhártya zsigeri és főleg fali lemeze leginkább a rekeszizom felé megvastagodott, kérges, rostos, a mellür felőli felületén vérömlences sarjszövettel bevont, melyben egyes lapos velős fehér csomókat látni s a jobb mellürben egy liter, kissé véres folyadék volt kevés kocsonyás rostonyaczfattal.

A szív kissé sorvadt, mégis aránylag széles, csücsa részben a jobb szív által képeztetik, felületén néhány babnyi fehères csomó. A tüdőüttérben a két hátsó billentyű közt egy negyedik, 8 mm. széles, vékony kis billentyű van, melynek eredése, s tapadása a többiekkel egy irányban fekszik, de szabad

széle a három nagy billentyű szabad széle alatt négy mm.-nyire marad. A bal billentyű jobb fele három mm.-rel rövidebb, mint bal fele.

A lépben két krajezárnnyi ráncos besüppedés, hol a szövet felette vérszegény, s e körülírt helyen majdnem teljesen nélkülözi a gyurmát s tisztán csak gerendázatból áll; a bal vesében néhány kis fakó tömörület. A hasürben 300 grm.-nyi kissé opalescáló s vörhenyes savó. Az agyban, s a többi szervekben sorvadás és vérszegénységtől eltekintve, eltérés nincs.

A készítmények bemutatásánál előadó kiemeli, hogy a mulékony bőrvizenyőt nem annyira a mellvezeték rákos eldugulásának, mint inkább az általános cachexiának tulajdoníthatni, de mégis valószínű, hogy az igen feltűnő étvágy daczára rohamosan előhaladó soványodás épen ezen eldugulás által volt feltételezve, mert a ductus thoracicus kétség kívül a tápanyirk legközvetlenebb útja, miért is tényleg a besűrűdött nyirkkal duzzadásig kitöltve találtatott. A melli tünetek a bonczvizsgálatnál egészen kielégítő magyarázatot találtak a tüdő véredényeinek elzáródásában, melyeket utólag a hörgők összenyomatása követett. A guttaütésszerű rohamok magyarázatlan maradtak, az agyban sehol semmi vérömleny, vagy eldugulásnak nyoma sem volt. Előadó azon véleményben van, hogy nem csak az asthmaticus rohamok, hanem a guttaütési rohamok is a tüdő véredények elzáródása folytán voltak feltételezve; midőn egy nagy edény egyszerre átjárhatlan lett, a tüdőbeli keringési zavar mulékony vérszegénységet okozott az agyban, mely guttaütésben nyilvánult.

A negyedik tüdőüteri billentyű magzatkori részletes odanövés és az odanőtt részlet utólagos leválásának eredménye.

Az erdélyi muzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztálya 1885. márczius hó 29-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen volt az elnökön s titkáron kívül 20 egyleti tag.

1. Elnök a közgyűlést a következő beszéddel nyitja meg:
Tisztelt közgyűlés!

A tágabb értelemben vett természettudományok mivélésére és terjesztésére ezelőtt kilenez évvel alakult orvos-természettudományi társulat, melyet szerény anyagi ereje mellett csak tagjainak önzetlen buzgósága s szakmájok iránt érzett nemes lelkesedése vezethetett át a kezdet nehézségein, ma illi az erdélyi muzeum-egyletnek hat év óta újjászervezett orvos-természettudományi szakosztályával történt teljes egygyéolvadása után, mint muzeum-egyleti szakosztály első évi közgyűlését, hogy tisztikara számot adjon a közgyűlésnek a szakosztály egy évi működéséről.

Az új aera ezen első évi közgyűlésén talán helyén levőnek látszhatnak elemzés alá venni, hogy mennyiben felelt meg az egygyéolvadás, a szellemi és anyagi erők egyesítése egyfelől a volt orvos-természettudományi társulat, másfelől pedig az erdélyi muzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztálya által az egygyéolvadáshoz fizött reményeknek és várakozásnak.

Bármennyire előtérben áll is ezen kérdés, t. közgyűlés, reá ez időszertint, midőn még oly rövid tapasztalás felett rendelkezünk, határozott feleletet alig